

Handelingsgericht werken

SAMENWERKEN AAN SCHOOLSUCCES

Noëlle Pameijer, Anneleen Denys,
Benedikte Timbremont, Hugo Van de Veire

Woord vooraf	7
1. Handelingsgericht werken en goed onderwijs: inleiding	13
1.1 Vooraf	13
1.2 HGW: kosten en baten?	13
1.3 HGW en goed onderwijs?	14
1.4 Handelingsgericht werken in een zorgcontinuüm	15
1.5 Opzet van dit boek	18
1.6 Leeswijzer	19
1.7 Tot slot: de termen in dit boek	20
2. Uitgangspunten handelingsgericht werken	23
2.1 Inleiding	23
2.2 HGW is doelgericht	25
2.3 HGW gaat om wisselwerking en afstemming	28
2.4 Onderwijsbehoeften staan centraal	34
2.5 Leerkrachten maken het verschil, ouders doen er evenzeer toe	41
2.6 Positieve aspecten van leerlingen, leerkrachten en ouders zijn van groot belang	48
2.7 De betrokkenen werken constructief samen	55
2.8 De werkwijze is systematisch en transparant	60
2.9 Tot slot	63
3. Effectief onderwijs	67
3.1 Inleiding	67
3.2 Over onderwijskwaliteit: wat werkt?	69
3.3 Didactisch handelen	76
3.4 Klassenmanagement	82
3.5 Pedagogisch handelen	85
3.6 Omgaan met verschillen	90
3.7 De cruciale rol van motivatie	96
3.8 Tot slot	101

4. Gesprekken met leerlingen en leerlingplannen	105
4.1 Inleiding	105
4.2 Attitude, kennis en gespreksvaardigheden	107
4.3 Gesprekken met alle leerlingen	113
4.4 Individuele leerlinggesprekken	117
4.5 Leerlingplannen	126
4.6 Gespreksonderwerpen visualiseren	134
4.7 Wat als een leerling ...?	140
4.8 Tot slot	143
5. Ouderbetrokkenheid en samenwerken met ouders	145
5.1 Inleiding	145
5.2 Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid	149
5.3 Onderwijsondersteunend gedrag van ouders	152
5.4 Gesprekken met alle ouders	156
5.5 Als er zorgen en vragen zijn over een leerling	169
5.6 Verschillende ouders, verschillende behoeften: wat te doen als ...?	184
5.7 Tot slot: communicatie, een complex proces	194
6. Handelingsgericht werken in een zorgcontinuüm	197
6.1 Inleiding	197
6.2 Brede basiszorg: planmatig werken binnen de HGW-cyclus	198
6.3 Verhoogde zorg	219
6.4 Uitbreiding van zorg	232
6.5 Handelingsgerichte diagnostiek (HGD) door het CLB	246
6.6 Aandachtspunten voor een individueel plan van aanpak in de klas	253
6.7 Als externe ondersteuning nodig is	254
6.8 Heeft de leerling nood aan een individueel traject?	257
6.9 De uitgangspunten in een leerlingbespreking en MDL	259
7. Implementatie van handelingsgericht werken	261
7.1 Inleiding	261
7.2 Een succesvolle implementatie: wat werkt?	265
7.3 Stappenplan implementatie	270
7.4 Bevorderen van samenhang in ontwikkelingen in de school	284
7.5 Ervaringen met de implementatie van HGW	291
7.6 Tips voor de borging van HGW	302
Nawoord	306
Literatuur	307